

Aika: 23.4.2021 klo 8.15-10.00

Paikka: Sähköinen Teams-työskentelyalusta.

Osallistujat:

Yli-Rajala Juha	konsernijohtaja	Tampere, pj.
Auvinen Oskari	kaupunginjohtaja	Kangasala,
Hirvonen Tuomas	kunnanjohtaja	Vesilahti
Joensuu Jaakko	kansliapäällikkö	Pirkkala, 2. vpj.
Kuusisto Juha	kaupunginjohtaja	Orivesi
Linnamaa Reija	strategiajohtaja	Tampere
Nurminen Mikko	johtaja	Tampere
Piiparinen Pauli	vt. kaupunginjohtaja	Ylöjärvi
Rämö Heidi	kunnanjohtaja	Lempäälä, 1. vpj.
Väätäinen Eero	kaupunginjohtaja	Nokia
tilalla:		
Koskela Mikko	talousjohtaja	Nokia
Nurminen Päivi	seutujohtaja	esittelijä, TKS
Pohjonen Juhani	seutusihteer	sihteer, TKS

Kutsutut:

Lyly Lauri	seutuhallituksen puheenjohtaja	Tampere
Touru Tapani	liikennejärjestelmäpäällikkö	TKS, 59-61 §
Välimäki Jussi	paikkatietoasiantuntija	TKS, 59 §

KÄSITELTÄVÄT ASIAT

58 § AVAUS JA EDELLISEN KOKOUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO	3
59 § MAL4-SOPIMUKSEN TOTEUTUMISEN SEURANTA VUODELTA 2020.....	4
60 § KÄVELYN- JA PYÖRÄLIIKENTEN KEHITTÄMISOHJELMAN 2.0 HYVÄKSYMINEN JA TOIMEENPANON KÄYNNISTÄMINEN	6
61 § TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN LÄHIJUNALIIKENTEN TAVOITTEELLINEN TULEVAISUUSKUVA JA TIEKARTTA TOTEUTUKSELLE: TILANNEKATSAUS.....	9
62 § SEUTUPEREHDYTYKSEN SUUNNITELMA	11
63 § KOKOUKSEN 7.5. OHJELMOINTI JA SEURAAVAT KOKOUKSET	13
64 § TIEDOKSIANNETTAVAT ASIAT	14
65 § KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN.....	14

58 § AVAUS JA EDELLISEN KOKOUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

8.15-8.20

Muistio 9.4.2021, liitteenä.

Asiat	Toimenpiteiden eteneminen	Vastuu
MAL-verkoston esittely ja tilannekatsaus	Verkoston työskentely jatkuu ohjausryhmän hyväksymän suunnitelman mukaan. Verkostoesittely vuosittain KJK:ssa.	MAL-verkosto
Hiilineutraali ja sopeutuva Tampereen kaupunkiseutu, tilannekatsaus	Asia on käsittelyssä seutuhallituksessa 28.4.	TKS
Tampereen kaupunkiseudun digitaalinen kansalaispaneeli	Asia on käsittelyssä seutuhallituksessa 28.4.	TKS

Liitteet:

Muistio 9.4.2021

59 § MAL4-SOPIMUKSEN TOTEUTUMISEN SEURANTA VUODELTA 2020

Seutujohtaja Nurminen 13.4.2021

Valtion ja kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus vuosille 2020-2023 hyväksyttiin jäsenkuntien valtuustoissa syksyllä 2020. Nelivuotisen sopimuksen toimeenpano käynnistyi toteutuksen ohjelmoinnilla ja on edennyt ensimmäiseen seurantavaiheeseen. Seurantakokous valtion kanssa on 4.6.2021.

4. MAL-sopimus sisältää ennätysmäärän toimenpiteitä ja aikaisempaa paremman taloudellisen saannon valtiolta. Vastavuoroisesti sopimus edellyttää kunnilta omaa panostusta sopimuksen toteutumiseen.

Sopimuksessa on kaksi teemaa:

1. Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä
2. Asuminen ja elinympäristön laatu

Asumisen osalta sopimus ohjaa asuntotuotannon määrää, laatua ja sijoittumisen periaatteita. Sopimus edellyttää myös seudullisen asuntopolitiikan uudistamista. Valtio tukee seudun työtä ARAn rahoitusvälinein, joista uusin on ns. käynnistysavustukset.

Liikenteessä sopimus painottaa investointeja kestäväan liikkumiseen. Valtio kohdistaa rahoitusta erityisesti joukkoliikenteeseen, raitiotiehen sekä kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen. Myös lähijunapilotille on luvattu jatkoa ja rahoitusta kuntien asemanseutuihin. Osa valtion rahoituksesta on korvamerkittyä seudulle ja osa hakemuksiin perustuvaa.

Vuonna 2011 alkanut MAL-sopimusmenettely on laajentunut kymmenessä vuodessa Tampereen seudun pilottisopimuksesta suurten kaupunkiseutujen (7) menettelyksi. Sopimukseen on sisällytetty jatkuvuutta tukeva 10 vuoden visio-osuus. Viimevuoden aikana MAL-sopimus on kytketty myös kansalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan.

Paikkatietoasiantuntija Jussi Välimäki ja liikennejärjestelmäpäällikkö Tapani Touru ovat vastanneet seurantaraportin koonnista kuntien asiantuntijoiden kanssa. Masto ja liikennejärjestelmätyöryhmä ovat käsitelleet alustavia tietoja kokouksissaan 14.4.2021.

Kuntajohtajakokoukselle esitellään tässä vaiheessa alustava seurantaraportti, joka viimeistellään hyväksyttäväksi kokouksessa 7.5.2021.

Jussi Välimäki ja Tapani Touru selostavat asiaa kokouksessa.

Asia käsitellään seutuhallituksessa 26.5.2021.

Liite:

- MAL4-seurantataulukko, toimitetaan myöhemmin viimeistään kokoukseen

Päätösehdotus.

Kuntajohtajakokous 23.4.2021

Seutujohtaja Nurminen

Kuntajohtajakokous päättää omalta osaltaan

että MAL-sopimuksen toteutumisen seuranta hyväksytään kokouksessa 7.5.2021.

Päätös.

Päätösehdotus hyväksyttiin.

60 § KÄVELYN- JA PYÖRÄLIIKENTEN KEHITTÄMISOHJELMAN 2.0 HYVÄKSYMINEN JA TOIMEENPANON KÄYNNISTÄMINEN

Liikennejärjestelmäpäällikkö Touru

Tampereen kaupunkiseudun kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämissuunnitelma 2.0 on laadittu seudullisessa yhteistyössä vuosien 2020 ja 2021 aikana. Kehittämissuunnitelman laatiminen on osa Tampereen kaupunkiseudun ja valtion välistä MAL-sopimusta vuosille 2020-2023. Ohjelman nimi on sen visiolause eli ”Kaikkien käyttämät, kaikkien kehumat, kaikkien kehittämät”

Liikennejärjestelmätyöryhmä on kokouksessaan 14.4.2021 käsitellyt ja osaltaan hyväksynyt kehittämissuunnitelman ja sen toimeenpanon ensimmäiset askeleen.

Kehittämissuunnitelman laadinta

Hankkeen valmistelusta vastannut Tampereen kaupunkiseutu. Työn projektiryhmäksi on muodostettu seudun kävelyn ja pyöräliikenteen asiantuntijoista koostuva ryhmä. Työn ohjausryhmänä on toiminut seudun liikennejärjestelmätyöryhmä. Kuntajohtajakokous ja seutuhallitus ovat seuranneet työn etenemistä.

Tilannekuvan muodostamiseksi toteutettiin kuntien päättäjille ja henkilöstölle nettikysely. Hankkeessa järjestettiin myös avoin webinaari, jossa esiteltiin parhaita pohjoismaisia kävelyn ja pyöräliikenteen edistämiskäytäntöjä. Kehittämissuunnitelmaluonnokseen pyydettiin kommentit jäsenkunnista ja julkisesti. Konsulttina työssä toimi Ramboll Finland Oy.

Kehittämissuunnitelman tiivistelmä

Kehittämissuunnitelman tavoitteena on lisätä Tampereen kaupunkiseudulla kävelyä ja pyöräliikennettä tuntuvasti nykyisestä. Ohjelmalla halutaan myötävaikuttaa laajempien yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamiseen. Yhteiskunnallisista päämääristä erityisesti päästöt ja terveys on nostettu esiin unohtamatta sujuvan ja turvallisen arkiliikkumisen näkökulmaa.

Seudullinen kehittämissuunnitelma on laadittu ns. politiikkatasoisena. Se tarkoittaa, että kehittämissuunnitelmassa annetaan suosituksia ja selkänöjää kävelyn ja pyöräliikenteen edistämistyöhön kunnissa, seudulla ja yhteistyössä valtion kanssa.

Työn painopisteitä määritettiin tarkastelemalla ensimmäisen seudullisen kävelyn ja pyöräilyn kehittämissuunnitelman toteutumista sekä tunnistamalla seudulta, tutkimuksista ja kansainvälisistä kokemuksista kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämisen potentiaaleja sekä tarpeita.

Vuonna 2012 valmistunutta ensimmäistä kehittämissuunnitelmaa on toteutettu kohtuullisen hyvin. Suurimpina onnistumisina koetaan infrastruktuurin parantamistoimet kuten pyöräilyn seudullisten pääreittien laadun parantaminen, opastuksen kehittäminen ja pyöräpysäköinnin lisääminen pysäkeillä. Merkittävimmät puutteet löytyivät viestinnästä ja liikumisen ohjauksesta. Huomionarvoista on, että seudun kulkutapaosuuksissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Kävelyn ja pyöräliikenteen tavoitteen mukainen kehitys edellyttää entistä kokonaisvaltaisempaa otetta.

Yleisiksi edellytyksiksi tavoiteltaville muutoksille on tunnistettu seuraavat periaatteet:

- Yhteinen tahtotila, rahoitus ja resurssit vastaavat strategisia tavoitteita ja näkyvät eri hallinnonalojen toiminnassa
- Toimenpiteiden ja vaikuttavuuden seuranta on jatkuvaa ja läpinäkyvää
- Kävely ja pyöräliikenne tunnistetaan omiksi kulkumuodoikseen niin suunnitteluratkaisuissa kuin viestinnässä

Kävelyn ja pyöräilyn vision ja tavoiteteemat määriteltiin seuraavasti:

- VISIO: Kävely ja pyöräliikenne: Kaikkien käyttämät, kaikkien kehumat, kaikkien kehittämät
- Tavoite 1: Infrastruktuuri ja olosuhteet: Liikkumisympäristö houkuttelee arjen matkoilla kävelyn ja pyöräilyyn
- Tavoite 2: Asenteet ja tottumukset: Kävelyn ja pyöräliikenteen hyödyt on tiedostettu laajasti ja niistä viestitään aktiivisesti
- Tavoite 3: Yhdyskuntarakenne ja palveluverkot: Kaupunkirakenne tukee kestävästä ja vähäpäästöistä elämäntapaa

Visio, tavoiteteemat ja kehittämisen periaatteet ohjaavat jatkossa seudulla tapahtuvaa suunnittelua ja kehittämistä. Työn konkretisoimiseksi kehittämissuunnitelmassa on määritetty vuosina 2021-2025 toteutettavat projektit ja toimenpiteet. Kehittämistoimet kohdennetaan erityisesti keskuksiin ja joukkoliikenneväyhyksille, joilla on paljon väestöä ja joissa tehdään paljon lyhyitä automattoja. Näillä alueilla toimenpiteiden vaikuttavuus on suurin. Projektien sisältö tarkennetaan toimeenpanovaiheessa.

Infra ja olosuhteet

projekti 1. Keskusten kävelyolosuhteiden viihtyisyys ja esteettömyys

projekti 2. Korkeatasoinen pyöräliikenteen pääverkko
projekti 3. Laadukas väylien hoito ja ylläpito ympäri vuoden
projekti 4. Turvalliset ja sujuvat matkaketjut
projekti 5. Asianmukaiset työmaiden järjestelyt

Asenteet ja tottumukset

projekti 6. Määrätietoinen ja resursoitu edistämistyö
projekti 7. Aktiivinen viestintä
projekti 8. Suunnitelmallinen liikkumisen ohjaus
projekti 9. Systemaattinen seuranta

Yhdyskuntarakenne ja palveluverkot

projekti 10. Maankäytön ja liikenteen ratkaisut tukevat kävelyä ja pyöräliikennettä
projekti 11. Kävelyn ja pyöräilyn vahvuuksien hyödyntäminen tiivistävässä ja monipuolistuvassa kaupunkirakenteessa
projekti 12. Palveluiden saavutettavuuden parantaminen kävelen ja pyörällä

Kehittämishjelman toimeenpanossa hyödynnetään MAL-rahoitusta mahdollisuuksien mukaan. Toimeenpanoa seurataan vuosittain Tampereen kaupunkiseudun liikennejärjestelmätyöryhmässä ja etenemisestä raportoidaan kuntajohtajille sekä seutuhallitukselle.

Kehittämishjelman toimeenpano

Kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämishjelman toimeenpanemiseksi on tunnistettu tarve käynnistää välittömästi toteuttamisedellytyksiltään hyviä ja tulevien hankkeiden toteuttamisen kannalta keskeisiä hankkeita. Tarkoitus on, että toimeenpanon ensimmäiset askeleet hyväksytään kävelyn ja pyöräilyn kehittämishjelman hyväksymisen yhteydessä.

Liikennejärjestelmäpäällikkö Tapani Touru selostaa asiaa kokouksessa.

Asia käsitellään seutuhallituksessa.

Liite:

- Kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämishjelma 2.0

Kuntajohtajakokous 23.4.2021

Seutujohtaja Nurminen

Päätösehdotus.

Kuntajohtajakokous päättää omalta osaltaan

hyväksyä kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämishjelman 2.0 ja käynnistää kehittämishjelman toteutuksen.

Päätös.

Päätösehdotus hyväksytään.

61 § TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN LÄHIJUNALIIKENTEN TAVOITTEELLINEN TULEVAISUUSKUVA JA TIEKARTTA TOTEUTUKSELLE: TILANNEKATSAUS

Liikennejärjestelmäpäällikkö Touru

Tampereen kaupunkiseudun lähijunaliikenteen tavoitteellinen tulevaisuuskuva ja tiekartta toteutukselle työ on käynnistynyt suunnitelman mukaisesti. Konsultteina toimivat Akordi Oy ja Sitowise Oy.

Työ muodostuu neljästä työvaiheesta vuoden 2021 aikana.

1. Lähtötietoanalyysi
2. Skenaarioiden muodostaminen
3. Toimenpidepolkujen muodostaminen
4. Toteuttamisperiaatteiden määrittäminen

Työn lähtökohtahaastattelut on toteutettu ja nykytila-analyysi käynnistetty. Haastattelut toteutettiin raideliikenteen kehittämiseen kytkeytyville toimijoille useina keskusteluryhminä. Haastattelujen antamia lähtökohtia ja näkemyksiä on peilattu asiantuntijanäkemyksiin työn tavoitteiden täsmentämiseksi. Haastattelujen tulokset muodostavat erittäin havainnollisen kuvan junaliikenteen kehittämiseen liittyvistä muuttujista ja näkökulmien painottumisen eroista.

Työn projektiryhmän 1. kokous on pidetty 12.3.2021. Projektiryhmä käynnisti samalla työn seuraavan vaiheen lähijunaliikenteen vaihtoehtoisten skenaarioiden muodostamiseksi. Vaihtoehtoisten tulevaisuuksien ääripäät ovat ”lähijunaliikenteen rooli seudulla vähenee” ja ”lähijunaliikenne kuten Helsingin seudulla”.

Maankäytön asiantuntijoiden (MASTO) työpaja 26.3 tuotti periaatteita maankäyttöä koskevista skenaariomuuttujista. MASTOn toive oli, että laaditaan riittävän erilaisia, nykykäytännöstä poikkeavia skenaarioita kokonaisuuden ja siihen kytkeytyvien valintojen hahmottamiseksi ja vaikutusten tunnistamiseksi.

Skenaarioiden muodostamiseksi pohdittiin:

- Kuinka seudun kasvu ja kuntien suunnitelmat tukevat junaliikenteen kehittämistä?
- Miten kasvua voisi allokoida junaliikenteen kehityksen tueksi?
- Miten se vaikuttaisi yhdyskunta- ja palvelurakenteen kehittämiseen kokonaisuutena?

Projektiryhmän 2. kokous pidetään 19.4.2021. Kokouksessa käsitellään periaatteita skenaarioiden muodostamiselle. Skenaarioiden muodostamisessa huomioidaan toimintaympäristöjen muutoksia laajasti sekä raidkäytävittäin. Projektiryhmä evästää skenaarioiden laatimisen periaatteita edelleen siten, että skenaarioluonnokset voidaan käsitellä toukuun projektiryhmän ja liikennejärjestelmätyöryhmän kokouksissa.

Kuntavaalien siirron vuoksi selvitystyön suunniteltua aikataulua on muokattu, jotta uusien päätöksentekijöiden osallistuminen ja sitouttaminen voidaan toteuttaa suunnitellusti. Tämän seurauksena työn valmistuminen siirtyy vuoden 2022 puolelle.

Kokouksessa annetaan kuvaus lähtökohtahaastattelujen tuloksista ja tiivis tilannekatsaus.

Kuntajohtajakokous 23.4.2021

Päätösehdotus.

Seutujohtaja Nurminen

Kuntajohtajakokous päättää omalta osaltaan

merkitä lähtötietoselvityksen tiedoksi ja

käy ohjaavan keskustelun asian jatkovalmistelusta.

Päätös.

Päätösehdotus hyväksyttiin.

62 § SEUTUPEREHDYTYKSEN SUUNNITELMA

Seutujohtaja Nurminen 14.4.2021

Kuntavaalit pidetään kesäkuussa 2021 ja uusi vaalikausi alkanee elokuussa 2021. Kaupunkiseudulle valitaan 358 valtuutettua ja heille varavaltuutetut. Osa valtuustojen jäsenistä valitaan uusina. Kuntayhtymän toimielinten (seutuhallitus ja tarkastuslautakunta) jäsenet valitaan yhtiömököyksessä elo-syyskuussa. Uuden seutuhallituksen työskentely alkaa aikaisintaan syyskuun lopussa.

Seutuyhteistyön vaikuttavuus perustuu kuntayhtymän hyvään valmisteluun, mutta viimekädessä kuntien sitoutumiseen seudullisten linjausten toimeenpanoon. Tätä tulee tukea perehdyttämällä kuntien päättäjiä seutuyhteistyöhön.

Seutuperehdytyksen valmistelu on käynnistetty tavoitteiden, toimenpiteiden ja kohderyhmien suunnittelulla. Kuntajohtajilla on mahdollisuus tukea seutuyhteistyön merkityksen alleviivaamista omalle kunnalle ja kaupunkiseudulle.

Seutuperehdytyksen tavoitteena on saada päättäjät tietoisiksi:

- miksi seutuyhteistyötä tehdään
- mitä seutuyhteistyötä tehdään
- millaisia seutua/kuntia hyödyttäviä tuloksia on saatu
- miten seutuyhteistyö auttaa kuntia ja miten tuloksia hyödynnetään
- mitä työkaluja, tietoa ja tuloksia on jo käytettävissä ja mistä niitä löytää
- millaisella toimintamallilla työtä tehdään ja miten seutuyhteistyössä voi olla mukana

Seutuperehdytyksen tavoitteena on lisäksi kannustaa päättäjät osallistumaan seutustrategian valmisteluun.

Perehdytyksen päämuodot ovat seutuaineiston jakelu, valtuustoinfot (hallitusinfot) sekä seutuhallituksen aloituskokouksen järjestäminen. Myös seutufoorumia voidaan hyödyntää perehdytykseen. Myöhemmin vuonna 2022 toteutetaan lautakuntainfot sivistyslautakunnissa ja teknisissä/yhdyskuntalautakunnissa. Perehdytystä voidaan jatkaa valtuustokauden mittaan.

Perehdytystä ja toimintakautta tukemaan laaditaan päättäjille jaettava painettu seutulehti/seututyön opas. Perehdytyksen sisällytetään nelivuotiskauden työnäkymä, jossa on ajoitettu seututyön merkittävimpiä hankkeita ja tapahtumia. Ideaa esitellään kokouksessa. Myös videomuotoista esittelyaineiston valmistelua pohditaan. Kumppanina perehdytyksen suunnittelussa on viestintätoimisto Jenga.

Kuntajohtajakokous 23.4.2021

Päätösehdotus.

Seutujohtaja Nurminen

Kuntajohtajakokous päättää omalta osaltaan

ohjeistaa seutuperehdytyksen jatkovalmistelua.

Päätös.

Päätösehdotus hyväksyttiin.

63 § KOKOUKSEN 7.5. OHJELMOINTI JA SEURAAVAT KOKOUKSET

Kokoukset perjantaisin klo 8.15-10.15.

Kuntajohtajakokous käy keskustelun seuraavan kokouksen tavoitteellisista teemoista ja valmistelun pääpiirteistä.

7.5,
Asukaskyselyn tulokset
LIITU2-raportti/seutuliike
Syötteet strategian päivitykseen

21.5.,
TA-raami 2022, lähetekeskustelu
Aspol-ohjelma, ehdotus lausunnoille
Lähijunaskenaariot

27.5. Yhteistyökeskustelu / Business Tampere

4.6., 18.6.,
TA-raami
MAL-hankkeiden ohjelmointi
Lähijunavisiot ja työskentelyn ohjaaminen
Seudullinen digitaalinen kansalaispaneeli

Syksyllä:

Muun muassa
Tampereen kaupungin korkeakoulukumppanuus
Seutustrategian työsuunnitelma
Aspol-ohjelman lausunnot ja hyväksyminen
Yhteiskokous seutuhallituksen kanssa
Nuorisopalvelukokonaisuuden tilannekuva
Ilmastonmuutoksen sopeutumisen toimenpidesuosituks
Rajaton seutu -elinkeinovyöhykkeet

64 § TIEDOKSIANNETTAVAT ASIAT

Seutujohtajan ajankohtaiset infoasiat:

Väestötiedot 3/2021 ja lopullinen väestötieto vuodelta 2020 esitellään kokouksessa.

Kaupunkiseudun tonttipäivä 15.4.2021 houkutteli + 110 osallistujaa.

Kuntajohtajien info ja keskusteluasiat:

65 § KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.00.